

היום נלמד בעזרת ה':

כתובות דף כז

למדנו במשנתנו - אשה שנחבשה על עסקי נפשות אסורה לבעלה:

כגון נשי דגנבי: כגון נשותיהם של הגנבים שבעליהן מוצאים להורג בתלייה, והמלכות מפקירה את בתייהם ונשיהם. וא"כ אשת גנב נאסרת לבעלה בחזקת שנבעלה.

כגון אשתו של בן דונאי: דווקא כגון אשתו של אלעזר בן דונאי שהיה רוצח מפורסם בזמנם, אבל סתם אדם שנתפס בגניבת ממון לא היו מפקירים את אשתו.

משנה: עיר שכבשוה אותה גויים ע"י מצור, כל הכהנות שבתוכה פסולות ואסורות לבעליהן כדין אשת כהן שנאנסה.

ואם יש להן עדים שלא נבעלו, אפילו אם העד הוא עבד או שפחה נאמנים. אבל אין האשה נאמנת להעיד על עצמה שלא נבעלה.

גמרא: קושיא: למדנו במשנה במס' ע"ז, בולשת (= קבוצת חיילים נכרים, ונקראים 'בולשת' מפני שמחפשים שלל) שנכנסה לעיר, אם נכנסו בשעת שלום החביות הפתוחות אסורות משום יין נסך והסתומות מותרות, ואם נכנסו בשעת מלחמה כל החביות מותרות, לפי שבשעת מלחמה אין להם זמן לנסך את היין לע"ז. ומכאן קשה מדוע המשנה אמרה שעיר שכבשוה כרכום הכהנות שבתוכה אסורות, והרי אין לחיילים זמן לבעול.

רב מרי מתרץ: לבעול יש להם פנאי לפי שיצרם תוקף אותם, אבל לנסך אין להם פנאי שאין יצרם תוקף אותם לכך.

רבי יצחק בר אלעזר מתרץ: הדבר תלוי: בכרכום של אותה המלכות שהעיר שייכת לה אינם רוצים להשחית את בני העיר, אלא רק לכבוש אותם כדי שיעלו להם מס, ולכן אין לחשוש שמא בעלו את נשות העיר, אבל בכרכום של מלכות אחרת הם באים להשחית את בני העיר ולכן יש לחשוש שמא בעלו את נשות העיר, ומשנתנו עוסקת בכרכום של מלכות אחרת.

(המשך בדף הבא ↓)

יוצא לאור ע"י:

"אור הספר התורני" הוצאה לאור

052-7628377

להצטרפות:

mabatladaf18@gmail.com

052-342-4473

קושיא: והרי גם בכרכום של אותה המלכות יתכן שאחד מהחיילים ברח לתוך העיר ובעל אחת מהנשים.

תירוץ: מדובר שהמלך העמיד משמרות שרואות זו את זו שלא יזיקו לבני העיר.

קושיא: אי אפשר שהם לא ינמנמו מעט ואז אחד יברח לתוך העיר ויבעל אחת מהנשים.

תירוץ: מדובר שהעמידו סביב העיר שלשלות ברזל שישימיעו קול אם מישהו ירוץ עליהם, וכן כלבים ואוזזים הצועקים, וכן גוזזא כלומר שהעמידו מכשול ממקלות וקיסמים.

אמר רבי אבא בר זבדא: נחלקו בדבר זה (= האם צריך שמירה עם שושילתא וכלבא וכו' כדי שלא נחשוש שמא חייל אחד ברח לעיר ובעל) רבי יהודה נשיאה ורבנן. אחד מהם אמר שמשנתנו עוסקת בכרכום של מלכות אחרת ולכן כל הנשים שבתוכה אסורות, ולא היה קשה לו שמא יברח אחד מהם לתוך העיר ויבעול. ואחד מהם הקשה את כל הקושיות הנ"ל ותיירץ שמדובר שהעמידו סביב העיר שושילתא וכלבא וכו'.

אם יש שם מחבואה אחת: אם יש בעיר אפילו רק מקום מחבוא אחד שאפשר להסתתר שם, כל הנשים שבעיר מותרות.

רבי ירמיה שואל: אם המחבואה קטנה שרק אשה אחת יכולה להסתתר שם, האם אנו אומרים על כל אשה ואשה שזו היא שהסתתרה ולא נטמאה וא"כ כולן טהורות, או שאנו לא אומרים כך וא"כ כולן טמאות?

ומאי שנא משני שבילין? הגמרא מקשה מדוע הוא מסתפק בזה ומה זה שונה משני שבילים, כלומר שביל אחד טמא לפי שיש בו קברים ושביל אחד טהור, ואין אנו יודעים איזה מהם טמא ואיזה טהור אבל אנו יודעים בוודאות שאחד מהם טמא, ואדם הלך באחד מהם ונגע בטהרות וחברו הלך בשני ונגע בטהרות, לדעת רבי יהודה - אם כל אחד בא בנפרד לבית דין לשאול מה דין הטהרות שנגע בהם אנו אומרים לו שהם טהורות, לפי שכל אחד מהם הוא בספק האם עבר בשביל הטמא, ואנו תולים שהלך בטהור לפי שהדין הוא שספק טמאה ברה"ר טהור, אבל אם הם באו לבי"ד שניהם יחד הרי שניהם טמאים, לפי שאחד מהם בוודאי עבר בשביל הטמא ואי אפשר לומר להם 'טהורים אתם'.

ולדעת רבי יוסי - בכל מקרה שניהם טמאים, לפי שלא יתכן במציאות ששניהם טהורים שהרי אחד מהם בוודאי עבר בשביל הטמא.

ואמר רבא - אם הם באו לבי"ד שניהם יחד לדעת כולם טמאים, ואם הם באו בזה אחר זה לדעת כולם טהורים, ומחלוקתם היא במקרה שבא אחד לבי"ד ושאל מה דינו ודין חברו, שרבי יוסי מדמה זאת לבאו בבת אחת ושניהם טמאים, ורבי יהודה מדמה זאת לבאו בזה אחר זה ששניהם טהורים. **וההלכה כרבי יוסי.**

הגמרא מסיימת את הקושיא:

א"כ גם בשאלת רבי ירמיה (= שיש במחבואה מקום רק לאשה אחת) הרי זה כאילו כל הנשים באו בבת אחת לשאול מה דינם (= כיון שאם תשיב לכהנת אחת שהיא טהורה הרי אתה מתיר את כל הכהנות שבעיר, שכולם יודעים שהיו בעיר הרבה כהנות), וכיון שההלכה כרבי יוסי הרי שכולן טמאות ומדוע הסתפק בזה רבי ירמיה?

תירוץ: הדבר אינו דומה לשני שבילים, לפי ששם בוודאי שאחד מהם טמא, אבל בכרכום בכלל לא בטוח שהן נטמאו (הנשים שם נאסרו מדין 'שבויה' שהוא רק מחמת הספק) ולכן רבי ירמיה הסתפק.

בעי רב אשי אמרה לא נחבאתי ולא נטמאתי: האם אנו מאמינים לה כי 'מה לי לשקר' - כלומר שאם היתה רוצה לשקר היתה טוענת שהתחבאה ואז היו מתירים אותה, ולכן נאמין לה שאמנם היא לא התחבאה אבל גם לא נטמאה.

דהוא גברא: שהשכיר חמור לחבירו והזהיר אותו שלא ילך עם החמור בדרך של 'נהר פקוד' כי יש בה מים והחמור ימות, אלא ילך איתו בדרך של 'נרש' שבה אין מים. והלך השוכר בדרך של 'נהר פקוד' ומת החמור. ובא האיש ואמר אמנם הלכתי בדרך של 'נהר פקוד' אבל לא היו בה מים.

מה לי לשקר במקום עדים לא אמרינן: מכיון ש'אנן סהדי' (= אנו עדים) שיש בדרך הזו תמיד מים, אנו לא אומרים 'מה לי לשקר' והוא לא נאמן. ואם כן מדוע באשה שאמרה נחבאתי אבל לא נטמאתי אנו אומרים שיש לה 'מה לי לשקר', והרי גם כאן 'אנן סהדי' שכשיש כרכום בעיר הם בועלים את הנשים?

הכי השתא: הגמרא מתרצת שכאן אין המצב בגדר 'אנן סהדי' שכל אישה שבעיר בודאי נטמאה, אלא זה רק חשש. שלא כמו בדרך נהר פקוד ששם ברור הדבר שיש בה מים תמיד.

*

למדנו במשנה שאפילו שפחה נאמנת להעיד על אשה שלא נטמאה בכרכום. מסתימת לשון המשנה משמע שאפילו שפחתה של האישה נאמנת להעיד על גבירתה.

ורמיניה לא תתייחד עימו: במשנה במסכת גיטין מובא: שכיב מרע שכתב גט לאשתו ומסרו לה בתנאי שיחול שעה אחת קודם שהוא ימות – אסור לו להתייחד עם אשתו. משום שגט זה דומה ל"גט ישן" שאסרוהו חכמים. **גט ישן הוא גט שלאחר שכתב אותו הבעל הוא התייחד עם אשתו ואחר כך הוא מסר לה אותו.** אנו חוששים שמא הוא בא עליה כשהתייחד עימה ולאחר מכן היא תוליד בן, וכשיבדקו אחריו יגלו שהוא נולד לאחר הזמן הכתוב בגט, ויוציאו עליו לעז שנולד מביאה של אמו לאחר הגירושין.

מותר לה להתייחד עם בעלה רק בשיש עדים (כלומר עד אחד) שישמרו עליהם שלא ישמשו. ואפילו עבד או שפחה מועילים, אבל לא שפחתה של האישה מפני שליבה של האישה גם בשפחתה והיא מסוגלת לשמש בפניה. מכאן קשה היאך שפחתה יכולה להעיד עליה שלא נטמאה בכרכום?

הא בשפחה ידידה: המשנה בגיטין מדברת על שפחה של האישה, ואילו המשנה שלנו בכרכום מדברת על שפחה של הבעל שהיא נאמנת, אבל שפחה שלה באמת אינה נאמנת.

הא קתני: הגמרא מקשה מסוף המשנה 'ואין נאמן אדם על עצמו' משמע שרק היא על עצמה לא נאמנת להעיד, אבל שאר האנשים שבעולם נאמנים להעיד עליה דהיינו כולל שפחתה?

שפחתה נמי כעצמה: ומתרצת: שפחתה של האישה נחשבת כמו האישה עצמה וממילא אינה יכולה להעיד עליה שהרי אין אדם מעיד על עצמו.

רב אשי אמר: בשני המקרים מדובר בשפחה שלה. אלא שהשפחה שלה אמנם תשתוק אם היא תראה את התשמיש ולא תספר על כך, אבל מצד שני היא לא מסוגלת להעיד שקר שהאישה לא שימשה. ולכן בשכיב מרע שהיא צריכה רק לשתוק ולא לספר אם היה תשמיש - היא לא נאמנת. אבל כאן שהיא צריכה להעיד שהאישה לא נאנסה בכרכום – היא נאמנת, כי אם הדבר לא היה אמת היא לא היתה מעידה שקר.

השתא נמי: כלומר מדוע שלא תעיד בשקר, הרי היא אוהבת את גבירתה או שהיא מפחדת ממנה?

הגמרא מתרצת ש'תרת' - גם לשתוק וגם להעיד שקר - 'לא עבדה'.

כי הא דמרי בר איסק: כמו המעשה עם מרי בר איסק. אחיו הקטן של מרי הלך עם אביו לפני שנים רבות ל"בי חוזאה" ושם גידלו אביו עד שמת. לאחר מיתת אביו הגיע אדם מבי חוזאה וטען שהוא אותו אח קטן של מרי, ומגיע לו לחלוק עם מרי בנכסי אביהם. אך מרי בר איסק טען שאינו מכיר אותו. הלך האח לרב חסדא, והוא הצדיק את מרי, מכיון שהוא לא אמור להכיר את אחיו הקטן שגדל והשתנו פניו מחמת הזקן שצמח בהם. ולכן אמר לו רב חסדא תביא עדים שאתה אח שלו ותקבל. אמר לו האח יש לי עדים אבל הם מפחדים להעיד מאימת מרי שהיה 'גברא אלימא'. אמר רב חסדא למרי תביא אתה עדים שהוא לא אח שלך. אמר לו מרי וכי כך הדין והרי המוציא מחבירו עליו הראיה?

הגמרא מקשה מדוע רב חסדא לא חשש שהעדים שמפחדים ממרי בר איסק יבואו להעיד שקר לטובתו? אלא מכאן שתרת' לא עבדי - כלומר גם לשתוק ולא להעיד לטובת אחיו ועוד לשקר ולהעיד להיפך.

לימא כתנאי: הגמרא רוצה לתלות את השאלה האם שפחתה נאמנת להעיד עליה - במחלוקת תנאים.

וז עדות: עדות על שבויה שלא נטמאה.

דרב פפי ורב אשי: שאמרו שמדובר בשפחה ידיה (= שלה) - ודאי שהם חייבים לסבור רק כמו תנא אחד.

אבל רב פפא שתירץ שבשכיב מרע מדובר בשפחה ידיה ואילו כאן מדובר בשפחה ידיה (של בעלה), לכאורה גם הוא צריך לסבור רק לפי התנא ששפחתה לא נאמנת. אך הגמרא דוחה: רב פפא יכול להסתדר גם לפי התנא שסובר ששפחה ידיה נאמנת, כי הוא יאמר שהתנא מדבר במקרה שהשפחה שלה מסיחה לפי תומה שהאישה לא נטמאה, ובכזה מקרה גם שפחתה נאמנת.

רב חנן קרטגנאה משתעי: רב חנן שהגיע מקרטיגי היה מספר.

*

משנה: המעון הזה: הוא נשבע בבית המקדש שהוא השגיח על אשתו כל הזמן שלא תיטמא, לפי שהוא היה כהן ואם אשתו נאנסת היא אסורה לו.

גמרא: ואף על פי כן ייחד לה בית בחצירו: שתגור שם. אמנם הם היו אסורים להתייחד, ולכן כשהיא היתה יוצאת מהחצר לביתה וגם בעלה היה שוהה בה - היא היתה יוצאת ראשונה ובניה יוצאים אחריה, ואילו כשהיתה נכנסת לחצר ובעלה היה שוהה בה - היא היתה נכנסת אחרונה כשבניה נכנסים לפניה, בכדי שלא יהא מצב שבו תתייחד עם בעלה.

בעי אביי: האם גם לכהן שגירש את אשתו מותר לעשות כן - לגור בשני בתים נפרדים באותה חצר? דהיינו האם לגור בחצר אחת זו קולא ורק בשבועה הקילו כי יש בה רק חשש של טומאה, ואילו כאן גרושתו ודאי אסורה לו. או שמותר בכל מקרה לגור בחצר אחת ואין בזה בעיה?